

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 42/2024**

Het is discriminerend dat, wanneer een procedure van collectieve schuldenregeling is geopend, de schuldeiser die een pand heeft op contanten of effecten, dat pand los van die procedure voor hemzelf te gelde mag maken

In het kader van een collectieve schuldenregeling wil een schuldeiser (een bank) een pand op contanten en effecten in zijn voordeel omzetten. De Arbeidsrechtbank stelt vast dat die schuldeiser dat op grond van een wet van 2004 betreffende financiële zekerheden kan doen zonder daarvoor een beroep op de rechter te moeten doen en buiten de procedure van collectieve schuldenregeling om. De Rechtbank wil van het Hof vernemen of op die manier aan die schuldeiser een discriminerend voordeel wordt toegekend ten opzichte van de andere schuldeisers die wel worden geraakt door de procedure van collectieve schuldenregeling, waaronder ook schuldeisers die een gewoon pand hebben.

Het Hof oordeelt dat het verschil in behandeling dat daardoor wordt gecreëerd tussen schuldeisers in het kader van een procedure van collectieve schuldenregeling niet redelijk verantwoord is. Het enkele feit dat een pand betrekking heeft op effecten of contanten kan dit verschil in behandeling niet verantwoorden. Bovendien kan het ontbreken van een voorafgaande rechterlijke controle het doel van de collectieve schuldenregeling ondermijnen.

1. Context van de zaak

Een collectieve schuldenregeling beoogt de financiële toestand van een natuurlijke persoon met overmatige schuldenlast te herstellen door hem ertoe in staat te stellen, voor zover mogelijk, zijn schulden te betalen en tegelijkertijd een menswaardig leven te leiden. In het kader van een dergelijke procedure verzet één van de schuldeisers - een bank - zich tegen het door de schuldbemiddelaar uitgewerkte ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling. De bank wenst, uitsluitend in haar eigen voordeel, het pand dat zij bezit op contanten (zichtrekening) en op financiële instrumenten (effectenrekening) van de betrokken persoon te realiseren. De Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel wijst erop dat **een onbetaalde schuldeiser die een pand op financiële instrumenten of op contanten bezit, dat pand mag realiseren zonder voorafgaande rechterlijke beslissing en los van de procedure van collectieve schuldenregeling** (artikelen 8 en 9 van de wet van 15 december 2004 « betreffende financiële zekerheden en houdende diverse fiscale bepalingen inzake zakelijke-zekerheidsovereenkomsten en leningen met betrekking tot financiële instrumenten »). **Omgekeerd wordt de situatie van de andere schuldeisers wel beïnvloed door de procedure van collectieve schuldenregeling. De Rechtbank wenst van het Hof te vernemen of dat verschil in behandeling strijdig is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie** (artikelen 10 en 11 van de Grondwet).

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof merkt op dat de betrokken bepalingen de Europese richtlijn 2002/47/EG¹ omzetten, maar dat zij verder gaan dan die richtlijn omdat zij ook gelden voor natuurlijke personen.

Het Hof stelt vast dat, wanneer iemand wordt toegelaten tot een collectieve schuldenregeling, **de betrokken bepalingen een voordeel toekennen aan de schuldeiser die een pand bezit op financiële instrumenten of op contanten, ten opzichte van de andere schuldeisers, met inbegrip van diegenen die een gemeenrechtelijk pand bezitten**. Die andere schuldeisers worden immers geraakt door de procedure van collectieve schuldenregeling. Die procedure schorst de gevolgen van de zakelijke zekerheden en van de voorrechten (behalve wanneer er goederen van de schuldenaar worden verkocht), en ook de middelen van tenuitvoerlegging die strekken tot de betaling van een geldsom. Zo kan de realisatie van een gemeenrechtelijk pand niet meer voortvloeien uit een individueel initiatief van de schuldeiser, maar dient zij zo nodig plaats te vinden in het kader van de collectieve schuldenregeling. Bovendien kan de rechter, bij gebrek aan een minnelijke aanzuiveringsregeling, betaaltermijnen opleggen, en een vermindering of kwijtschelding van de interesten. Tot slot kan de rechter, onder bepaalde voorwaarden, een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van schulden in kapitaal bevelen.

Het Hof oordeelt dat **dit verschil in behandeling niet redelijk verantwoord is**. Anders dan wat in de parlementaire voorbereiding wordt gesteld, hebben panden op financiële instrumenten of contanten niet uitsluitend betrekking op natuurlijke personen die vermogend zijn. Noch het feit dat de betrokken bepalingen zouden overeenstemmen met de vroegere wetgeving, noch het feit dat de betrokken persoon moet instemmen met de vestiging van het pand, vormen een redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling. Wat het doel betreft om, in geval van insolventie van de schuldenaar, besmettingseffecten te vermijden voor de schuldeiser en aldus een algemene economische stabiliteit te waarborgen, wordt niet aangetoond dat louter het feit dat een pand werd verschaft op financiële instrumenten of contanten, een regeling kan verantwoorden die dermate afwijkt van het gemeen recht, los van de hoedanigheid van de partijen. Tot slot kunnen de betrokken bepalingen, in het bijzonder het ontbreken van een voorafgaande rechterlijke controle, het doel van de collectieve schuldenregeling ondermijnen.

3. Besluit

Het Hof oordeelt dat de artikelen 8 en 9 van de wet van 15 december 2004 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden in zoverre zij van toepassing zijn wanneer de schuldenaar die een pand op financiële instrumenten of contanten heeft verschaft, een natuurlijke persoon is die werd toegelaten tot een collectieve schuldenregeling. Het Hof preciseert dat die vaststelling van ongrondwettigheid de schuldeiser die zulk een pand bezit echter niet verhindert om, in geval van realisatie van de financiële instrumenten of contanten in het kader van de collectieve schuldenregeling, zijn recht te laten gelden om bij voorrang te worden betaald op die realisatie.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

¹ Richtlijn 2002/47/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juni 2002 « betreffende financiëlezekerheidsovereenkomsten »

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via X [@ConstCourtBE](#) en [LinkedIn](#).